

ΡΩΣΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο ρωσικός λαός με την έμφυτη μουσικότητα του ήταν επόμενο ν' αναδείξει απ' τον 10^ο κυρίως αιώνα, επιφανείς μουσουργούς, που μέσα σε σύντομη χρονική περίοδο έναντι άλλων ευρωπαϊκών λαών, που προηγήθηκαν πολλούς αιώνες πριν στη μουσική δημιουργία, πέτυχαν ν' ανεβάσουν σε υψηλά επίπεδα την πνευματική μουσική προσφορά τους.

Για τη μουσικότητα του ρωσικού λαού, αναθυμούνται το χαρακτηρισμό του έξοχου αρχιμουσικού μας Δημήτρη Μητρόπουλου, που ήταν – πριν αρκετά χρόνια – μετακλήθηκε για να διευθύνει συμφωνικές συναυλίες, είπε χαρακτηριστικά: «και το χρώμα της ρωσικής γης λες κι αποπνέει μουσική».

Υπήρξαν και προγενέστερα, μερικοί συνθέτες, όπως οι: Αλάμπιεφ (1767-1851), Βερτσόφσκυ (1799-1862), κ.α. που όμως, τα έργα τους, δεν ήταν άμοιρα ξενικών επιδράσεων.

Απ' τον Γκλίνκα και μετά, οι Ρώσοι συνθέτες άρχισαν ν' αντλούν και να εμπνέονται από τη φύση τους, απ' το περιβάλλον τους, από τα λαϊκά μοτίβα τους, δημιουργώντας έργο με προσωπικότητα και πανανθρώπινη τάση. Έτσι, που ενώ η μουσική των μεγάλων Ρώσων μουσουργών είναι ρωσική, είναι και παγκόσμια, χάρη στον παγκόσμιο προσανατολισμό τους. Και χρησιμοποιώντας στις συνθέσεις τους λαϊκά μοτίβα, τα χρησιμοποιούσαν με πνευματική μεταποίηση. Αρκεί να φέρουμε για παράδειγμα τη Σεχεραζάτ του Ρίμσκυ Κόρσακοφ όπου τα λαϊκά ανατολίτικα μοτίβα που χρησιμοποιεί ο συνθέτης, για τη συγκρότηση του συμφωνικού αυτού αριστουργήματος, χρησιμοποιούνται με απόλυτη πνευματική μεταποίηση, ώστε να δημιουργείται κάτι καινούριο, κάτι πρωτάκουστο, καταφέρνοντας να κάνει τον ακροατή να συμπάσχει με την Ασία, να νιώθει σαν δική του, την Ασιατική νοσταλγία για το παραμυθένιο.

Ο **Μίκαελ Ιβάν Γκλίνκα**, όπως προαναφέρθηκε (1804-57) είναι ο πρωτομάστορας, που με την όπερα κυρίως «Ρουσλάν και Λουντμίλλα», χάραξε τον καινούριο δρόμο που θ' ακολουθήσουν οι μεταγενέστεροι της ρωσικής εθνικής μουσικής σχολής.

Ακολουθεί ο Α. Νταργκομίτσκι (1813-69) πρόεδρος της εταιρείας «της ρωσικής μουσικής» με την όπερα «Ρουσσάλκα» και συμφωνικές συνθέσεις όπως: «Βόρεια Φαντασία» και «Κοζάκιος χορός», ο Α. Ρουμπινστάϊν (1829-94) περισσότερο μεγάλος πιανίστας, παρότι συνθέτης.

Στο μεταξύ, συγκροτείται η «**Ομάδα των Πέντε**» απ' τους: **Κουί, Μουσσόργκι, Μπαλακίρεφ, Μποροντίν, Ρίμσκυ – Κόρσακοφ**, που με το αξιόλογο έργο τους, θεμελίωσαν τη μουσική δημιουργία της πατρίδας τους.

Ο **Αλέξι Μποροντίν** (1854-87), παρότι γιατρός, επιδόθηκε στη σύνθεση, δίνοντας την όπερα «Πρίγκιπας Ιγκόρ», Συμφωνίες, το Συμφωνικό Ποίημα, «Στις Στέπες της Κ. Ασίας».

Ο Καίσαρ Κουί (1835-1918) σύνθεσε τις όπερες «Αιχμάλωτος του Καυκάσου», «Γιος του Μανδαρίνου», «Πειρατής» και αυτοτελείς μελωδίες.

Ο Μόντεστο Μουσσόργκσκυ (1839-81) που παράτησε τη στρατιωτική καριέρα για ν' αφοσιωθεί στη μουσική. Θεωρείται ο πιο προικισμένος της Ομάδας, μουσική μεγαλοφυΐα, που το αλάθητο ένστικτο τον οδηγεί με σιγουριά στην αληθινή τέχνη. Η μουσική του βαθιά ανθρώπινη, αντικαθρεφτίζει τη σλάβικη ψυχή. Πρωτοπόρος του εμπρεσιονισμού, έχει για φροντίδα ν' απευθύνεται στην ανθρώπινη καρδιά και να ερμηνεύει τις εκδηλώσεις της ζωής. Αριστουργηματική θεωρείται η όπερα του «Μπόρις Γκοντούνοφ», ενώ μια άλλη όπερα του «Κοβάντσιν» έμεινε κάπως μισοτελειωμένη. Στις δημιουργίες του περιλαμβάνεται το έξοχο συμφωνικό ποίημα «Μια νύχτα στο φαλακρό βουνό», «Γαπάκ», «Τραγούδια και Χοροί του θανάτου», μια υπέροχη Σουίτα «Πίνακες από μια έκθεση ζωγραφικής» για πιάνο, που ο Ραβέλ, από πιανιστικό, το μετέβαλε σε συμφωνικό έργο με την περίτεχνη ενορχήστρωση του. Αλκοολικός, πέθανε από DELIRIUM TREMENS σε ηλικία μόλις 42 χρόνων.

Ο Μίλυ – Αλεξέγιεβιτς Μπαλακίρεφ (1817-1910), αρχηγός της «Ομάδας», άριστος συμφωνιστής με πρωτόφαντο ρυθμό και χρώμα στις Συμφωνίες του. Η Φαντασία για πιάνο «ISLAMEY» θεωρείται εμπνευσμένη μουσική σελίδα, όπως και τα Συμφωνικά Ποιήματα του «Ρωσία», «Θαμάρ».

Ο Ν. Ρίμσκυ – Κόρσακοφ (1844-1908) που κι αυτός παραιτήθηκε από αξιωματικός του ναυτικού για να επιδοθεί στη μουσική, αναδείχτηκε εξαιρετικά γόνιμος συνθέτης με πλούσια έμπνευση και ποιητικό αίσθημα. Τέλειος χειριστής της ηχητικής παλέτας της ορχήστρας, άφησε κι ένα πολύτιμο σύγγραμμα για την τέχνη της Ενορχήστρωσης. Στην πολυάριθμη λυρική δημιουργία του, είναι οι όπερες: «Μνηστή του Τσάρου», «Τσάρος Σουλτάν», «Χρυσός πετεινός» κ.α. Συμφωνικά έργα του είναι: «Αντάρ», «Ισπανικό Καπρίτσιο», «Μεγάλο Ρωσικό Πάσχα», «Σάντκο», «Σεχεραζάτ» (για το συμφωνικό αυτό έργο γίνεται ξεχωριστή μνεία λίγο πιο κάτω). Σύνθεσε επίσης έργα Μουσικής Δωματίου και πολλές μελωδίες.

Ο Πιότρ – Ίλιτς Τσαϊκόφσκυ (1840-93), παρότι επηρεασμένος από τη Γερμανική μουσική, τα πλείστα των έργων του (Συμφωνίες, όπερες, κ.α.) φέρνουν τη σφραγίδα της προσωπικότητας του. Από τις έξι Συμφωνίες του, υπερέχουν οι τρεις τελευταίες, του FATUM όπως χαρακτηρίζονται, ενώ από τις Όπερες του ξεχωρίζουν οι: «Ευγένιος Ονέγκιν», «Ντάμα πικά», «Η παρθένα της Ορλεάνης». Στη δημιουργία του περιλαμβάνονται επίσης Κονσέρτα πιάνου και βιολιού, χοροδράματα «Λίμνη των κύκνων», «Καρυοθραύστη» κ.α. Σουίτες και έργα Μουσικής Δωματίου. Είχε την ατυχία να προσβληθεί από χολέρα, που επέφερε το θάνατο του σε ηλικία 53 χρόνων.

ΘΡΙΑΣΙΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ - ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Σώτος Βασιλειάδης

Σημαντική είναι επίσης η προσφορά των συνθετών Α. Λιάντοφ (1815-1914), Λιαπούνοφ (1859-1924), Αλέξι Γκλαζούνοφ (1865-1936) με Συμφωνίες, Σουίτες, Χοροδράματα, Μουσική Δωματίου κ.α. Ο τελευταίος σύνθεσε και μια Εισαγωγή βασισμένη σε μοτίβα Ελληνικής Δημοτικής Μουσικής.

Ο Αλέξι Σκριάμπιν (1872-1915), πρωτότυπος και με νεωτεριστικές τάσεις συνθέτης, έγραψε Συμφωνίες, Σουίτες για πιάνο, Συμφωνικά Ποιήματα, «Έκσταση», «Φωτιά» κ.α.

Σε μια πιο πρόσφατη πλειάδα Ρώσων συνθετών ανήκουν ο **Ιγκόρ Στραβίνσκου** που ακολουθώντας συνεχή ανανεωτική πορεία τεχνοτροπίας και χρησιμοποιώντας την ορχήστρα με τρόπο που να δίνει το άπαντο της ρυθμικής και ηχοχρωματικής απόδοσης, διακρίθηκε κυρίως στο Χορόδραμα, μ' έργα όπως: «Το πουλί της φωτιάς», «Πετρούσκα», «Το χρίσμα της Άνοιξης», «Μάβρα», «Πουλτσινέλλα», αφήνοντας επίσης Συμφωνία για πνευστά, κονσέρτο για πιάνο κ.α., ο **Σέργιος Προκόφιεφ** χαρισματικός κι αυτός συνθέτης με χοροδράματα «Ρωμαίος και Ιουλιέτα», «Άσωτος γιος», με Συμφωνίες, με κονσέρτα, με τη Σκυθική Σουίτα, με το παραμύθι «Πέτρος και Λύκος», έργο έξυπνα γραμμένο και προορισμένο κυρίως για παιδιά, ώστε ακούγοντας το, να εξοικειωθούν και να μπορούν να ξεχωρίζουν το ηχόχρωμα των διαφόρων οργάνων της ορχήστρας, ο **Δημήτρης Σοστακόβιτς** – ταλαντούχος και παραγωγικός συνθέτης με πλήθος Συμφωνικών και άλλων έργων – όπως κι ο Α. Κατσατουριάν με σημαντικό έργο.

Η ανάδειξη Ρώσων συνθετών συνεχίζεται προοδευτικά, με νεότερους συνθέτες όπως οι: Α. Γιάνκε, Γ. Λουριέ, Ι. Μάρκεβιτς, Ν. Μιασκόφσκυ, Α. Μουσλόφ, Ν. Ναμπόκοφ, Α. Τσερέπνιν, κ.α.

Στο ενεργητικό της ρώσικης μουσικής εγγράφεται και κάτι που δεν πέτυχε στον ίδιο βαθμό καμιά άλλη από τις προηγμένες μουσικά χώρες. Δηλαδή, να εκμεταλλευτεί και να διαμορφώσει πνευματικά το Μπαλέτο, όπως επίσης οι χορεύτριες και οι χορευτές της Ρωσίας κατάφεραν να δώσουν, στο Χορόδραμα, αυτόνομη πνευματική σημασία, κάτι που δικαιώνει τη γνώμη του Ντοστογιέσκυ, ότι δηλ. «οι Ρώσοι έχουν την ικανότητα να κάνουν εύκολα δικό τους, το ξενικό».